

Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației naționale nr. 3393 / 28.02.2017

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

**Programa școlară
pentru disciplina
ISTORIA ȘI TRADIȚIILE MINORITĂȚII MAGHIARE
Clasele a VI-a – a VII-a**

București, 2017

Notă de prezentare

Programa școlară pentru disciplina *Istoria și tradițiile minorității maghiare* reprezintă o ofertă curriculară din trunchiul comun, pentru clasele a VI-a și a VII-a din învățământul gimnazial, pentru elevii care studiază în limba maternă maghiară, respectiv pentru elevii care aparțin minorității maghiare, care frecventează unități de învățământ cu predare în limba română sau în altă limbă decât cea maternă și cărora li se asigură, la cerere, ca discipline de studiu, limba și literatura maternă, istoria și tradițiile minorității maghiare respectiv educația muzicală.

Disciplina este prevăzută în planul-cadru de învățământ în aria curriculară *Om și societate*, având un buget de timp de 1 oră/săptămână, pe durata unui an școlar.

Structura programei școlare include, pe lângă nota de prezentare, următoarele elemente:

- Competențe generale
- Competențe specifice și exemple de activități de învățare
- Conținuturi/studii de caz
- Sugestii metodologice

Această programă este realizată pe baza unui nou model de proiectare curriculară centrat pe competențe. **Competențele** sunt ansambluri structurate de cunoștințe, abilități și atitudini dezvoltate prin învățare, care permit identificarea și rezolvarea unor probleme specifice unui domeniu sau a unor probleme generale, în contexte particulare diverse.

Competențele generale sunt dezvoltate pe parcursul ciclului gimnazial, ele au rolul de a orienta demersul didactic către achizițiile finale ale elevului.

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale, fiind etape în dobândirea acestora. Competențele specifice se formează pe parcursul unui an școlar. **Competențele specifice** sunt însoțite de exemple de **activități de învățare**, ca modalități de organizare a activității didactice în scopul realizării competențelor.

Programa școlară propune diferite tipuri de activități de învățare, atât clasice, cât și moderne, care integrează strategii didactice și care valorifică experiența concretă a elevului, dobândită la această disciplină, precum și la disciplina *Istorie* în clasele precedente, respectiv la *Limba și literatura maghiară*.

Cadrul didactic are libertatea de a utiliza exemplele de activități de învățare pe care le propune programa școlară, de a le completa sau de a le înlocui, astfel încât acestea să asigure un demers didactic adecvat situației concrete din clasă. Se asigură, în acest fel, premisele aplicării contextualizate a programei școlare și proiectării unor parcursuri de învățare personalizate, pornind de la specificul dezvoltării elevilor.

Conținuturile învățării sunt organizate pe domenii și reprezintă achiziții de bază, mijloace informaționale prin care se urmărește realizarea competențelor. Modul de abordare propus integrează istoria locală în istoria națională și pe aceasta în istoria universală. Alături de studierea evenimentelor, actuala programă propune o perspectivă culturală, oferind elevilor ocazia de a afla despre ei înșiși, despre ocupații, mod de viață, obiceiuri, influențele reciproce.

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în utilizarea programei școlare, oferind suport pentru proiectarea demersului didactic și pentru realizarea activităților de predare-învățare-evaluare, în concordanță cu specificul disciplinei și cu particularitățile de vârstă ale elevilor.

Demersurile de predare-învățare-evaluare propuse prin actuala programă se situează într-un context mai larg, conturat în câteva documente relevante:

- Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (2006/962/EC)
- Recomandarea Consiliului Europei privind predarea istoriei (15/2001).
- Convenția UNESCO pentru păstrarea/ salvarea patrimoniului intangibil (2003)
- OMECT nr. 1529/18.07.2007 privind dezvoltarea problematicii diversității în curriculumul național.

Competențe generale

- 1. Localizarea în timp și în spațiu a evenimentelor istorice studiate**
- 2. Cooperarea cu ceilalți în cadrul diferitelor situații de învățare și în context extrașcolar**
- 3. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității maghiare**

CLASA a VI-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Localizarea în timp și în spațiu a evenimentelor istorice studiate

Clasa a VI-a
<p>1.1. Ordonarea cronologică a unor evenimente, a faptelor prezentate într-o situație de învățare</p> <ul style="list-style-type: none">- alcătuirea și prezentarea unei axe a timpului- aranjarea unei succesiuni de enunțuri după ordinea cronologică de desfășurare a evenimentelor- vizionarea și discutarea unor secvențe din filme istorice / reportaje T.V., respectând ordinea desfășurării evenimentelor (filmul despre bătălia de la Mohács)
<p>1.2. Localizarea în spațiu a evenimentelor istorice</p> <ul style="list-style-type: none">- studierea și localizarea pe harta fizică/digitală a Europei a unor locuri/zone de importanță istorică (principalele direcții ale migrării, locul bătăliilor)- observarea pe hărți/atlas școlar de istorie a etapelor dezvoltării statelor din Evul Mediu- identificarea monumentelor istorice medievale și analizarea stilurilor arhitecturale/arheologice regăsite pe acestea
<p>1.3. Recunoașterea relațiilor dintre om și mediu</p> <ul style="list-style-type: none">- întocmirea unor referate/portofolii/proiecte despre aspectele vieții cotidiene rurale și urbane: vestimentația/moda, gastronomia, tipuri de locuințe, obiceiurile, îndeletnicirile diferitelor categorii sociale/profesionale etc.- identificarea influențelor mediului asupra felului materialelor de construcții, asupra culturii agricole și creșterii animalelor

2. Cooperarea cu ceilalți în cadrul diferitelor situații de învățare și în context extrașcolar

Clasa a VI-a
<p>2.1. Relaționarea pozitivă, în grupuri mici, pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru</p> <ul style="list-style-type: none">- exersarea cooperării în grup pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru- participarea la jocuri de rol care valorizează relaționarea pozitivă între elevi- derularea unor proiecte interdisciplinare (cu interconectări geografice, limba și literatura maghiară și română)
<p>2.2. Participarea la proiecte pe teme istorice, în cadrul clasei, al școlii sau al comunității locale</p> <ul style="list-style-type: none">- participarea activă la realizarea proiectelor propuse de cadrul didactic pe diferite teme (de exemplu, valorificarea activităților tradiționale/tradițiilor din comunitatea locală)- implicarea, la nivel de clasă, școală sau la nivelul comunității locale, în proiecte simple în privința comemorării evenimentelor istorice legate de localitate/de zona istorică- elaborarea în grupe a unor proiecte tematice/de istorie locală și prezentarea proiectelor în fața clasei
<p>2.3. Extragerea semnificației unor evenimente din trecut și din prezent</p> <ul style="list-style-type: none">- formularea de întrebări și răspunsuri referitoare la evenimente din trecut, persoane și locuri cu semnificație istorică- citirea unor lecturi istorice și povestirea faptelor istorice prezentate- extragerea informațiilor esențiale dintr-un text cu conținut istoric
<p>2.4. Recunoașterea asemănărilor și deosebirilor dintre sine și celălalt, dintre persoane și grupuri</p> <ul style="list-style-type: none">- discuții în grup referitoare la faptele unor personalități istorice, modul în care au influențat desfășurarea unor evenimente- selectarea pe baza surselor istorice, a asemănărilor și deosebirilor între fapte/evenimente, personalități- redactarea unor texte în care să se evidențieze atitudinea față de fapte/evenimente, personalități din trecut

3. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității maghiare

Clasa a VI-a

3.1. Recunoașterea unor termeni istorici în cadrul unor surse accesibile

- lectura/citirea și analiza unor biografii, texte literare, izvoare scrise din diferite epoci istorice, identificarea/precizarea/evidențierea informațiilor
- deducerea sensului unui cuvânt/termen istoric prin raportare la textul citit sau la mesajul audiat
- alcătuirea și rezolvarea de rebusuri pe teme istorice

3.2. Utilizarea surselor documentare

- povestirea unor evenimente/fapte istorice, utilizând termenii învățați
- povestirea unor evenimente semnificative din viața personală sau activitatea școlară, trăite sau proiectate în viitor, folosind verbe la timpuri potrivite
- completarea unor texte lacunare
- abordarea unor teme controversate din perspective multiple

Conținuturi

Domenii de conținut	Conținuturi*
Etnogeneza maghiarilor (cca. 3000 î. Hr.–895 d. Hr.)	Formarea poporului și a limbii maghiare. Tradiție și știința istorică despre etnogeneza maghiară. Spațiul geografic și perioada istorică a formării poporului maghiar. Migrația triburilor maghiare înainte de 895. <i>Studiu de caz:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mituri și legende despre originea poporului maghiar. Modul de viață materială și spirituală înainte de descălecat.
De la destrămarea societății gentilece la formarea și consolidarea statului medieval (895-1301)	Descălecatul maghiarilor, relațiile cu Europa Occidentală și cu Imperiul Bizantin, incursiunile militare. Formarea statului feudal maghiar. Rolul lui Géza și Szent István în organizarea statului și creștinarea maghiarilor. Politica de consolidare a statului sub primii Arpadieni. <i>Studiu de caz:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizarea bisericească, mănăstiri, locuri de adevărire. Regatul Maghiar în secolele XII-XIII. Voievodatul Transilvaniei. Formarea și organizarea voievodatului. Crearea și funcționare instituțiilor medievale. <i>Studiu de caz:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Viața economică, socială și culturală. Invazia mongolă și urmările ei. <i>Studiu de caz:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aspectele istoriei locale din perioada Arpadiană.
Feudalismul dezvoltat (1301-1541)	Dinastia Angevină. Politica de centralizare a statului. Dezvoltarea economică și a vieții urbane. Structura etnică și confesională. <i>Studiu de caz:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Răscoala de la Bobâlna. Lupta antiotomană. Rolul lui Iancu de Hunedoara și personalitatea lui Matia Corvin. Declinul Regatului Maghiar. Criza socială și politică a Regatului Maghiar. <i>Studiu de caz:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Răscoala din 1514. Bătălia de la Mohács și destrămarea regatului. Viața economică, socială și culturală. <i>Studiu de caz:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Structuri și relații sociale. Viața cotidiană. ▪ Cultura scrisă, arta și arhitectura medievală. ▪ Aspectele istoriei locale din perioada feudalismului dezvoltat.
Formarea și dezvoltarea Principatului Transilvaniei (1541-1690)	Formarea, consolidarea și declinul Principatului Transilvaniei. Formarea Principatului. Principalele instituții. Relațiile cu Imperiul Otoman, Imperiul Habsburgic și țările vecine. Mari principii în Transilvania. Structuri economice și sociale în perioada principatului. <i>Studiu de caz:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Evoluția economică în secolul XVII. ▪ Viața urbană și viața rurală. Transformări în sânul societății secuiești. Umanismul și renașterea transilvăneană. Reforma și contrareforma. Toleranța religioasă. <i>Studii de caz:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Transilvania în cultura locală. Personalități ale culturii. ▪ Obiceiuri și tradiții.

*Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe. În funcție de interesele elevilor, de resursele didactice, de elementele de suport pe care le poate oferi școala, profesorul va opta pentru cel puțin un studiu de caz din domeniile de conținut. Studiile de caz reprezintă aprofundări și completări ale temelor, respectiv elemente de conținut distincte.

CLASA a VII-a

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Localizarea în timp și în spațiu a evenimentelor istorice studiate

Clasa a VII-a
<p>1.1. Ordonarea cronologică a unor evenimente din viața poporului, a faptelor prezentate într-o situație de învățare</p> <ul style="list-style-type: none">- prezentarea cronologică a unor evenimente și/sau unor personalități- compararea caracteristicilor schimbărilor modului de viață în diferite perioade- vizionarea și discutarea unor secvențe din filme istorice/reportaje T.V., respectând ordinea desfășurării evenimentelor.
<p>1.2. Localizarea în spațiu a evenimentelor istorice</p> <ul style="list-style-type: none">- folosirea unor hărți tematice/hărți oarbe- compararea evoluției unor state în timp pe hartă- executarea unor planuri/schițe/hărți a localității proprii în diferite etape istorice- utilizarea unor hărți istorice digitale ca de exemplu ridicarea topografică jozeфинă
<p>1.3. Recunoașterea relațiilor dintre om și mediu</p> <ul style="list-style-type: none">- întocmirea unor referate/portofolii/proiecte despre aspectele vieții cotidiene rurale și urbane: vestimentația, gastronomia, tipuri de locuințe, obiceiurile, îndeletnicirile oamenilor etc.- identificarea influențelor mediului asupra materiilor prime utilizate- lectura unor texte care ilustrează legătura dintre om și mediu (ocupații, obiceiuri, locuințe)- selectarea unor texte literare, jurnale sau științifice referitoare la condițiile de locuit

2. Cooperarea cu ceilalți în cadrul diferitelor situații de învățare și în context extrașcolar

Clasa a VII-a
<p>2.1. Relaționarea pozitivă, în grupuri mici, pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru</p> <ul style="list-style-type: none">- exersarea cooperării în grup pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru, prin împărțirea sarcinilor/responsabilităților, respectarea cerințelor (de lucru, de timp etc.) și prin valorificarea calităților fiecărui membru al grupului- participarea la jocuri de rol care valorizează relaționarea pozitivă dintre elevi- realizarea unor proiecte, postere sau afișe pe teme istorice
<p>2.2. Participarea la proiecte pe teme istorice, în cadrul clasei, al școlii sau al comunității locale</p> <ul style="list-style-type: none">- participarea activă la realizarea proiecte prin valorificarea activităților tradiționale/tradițiilor din comunitatea locală- implicarea la nivel de clasă, școală sau la nivelul comunității locale, în proiecte privind comemorarea evenimentelor/personajelor istorice legate de localitate/de zona istorică- efectuarea unor interviuri gen istorie orală, cu bătrânii din familie/localitate
<p>2.3. Extragerea semnificației unor evenimente din trecut și din prezent</p> <ul style="list-style-type: none">- formularea de întrebări și răspunsuri referitoare la evenimente din trecut, persoane și locuri cu semnificație istorică- antrenarea gândirii critice prin lectură activă, formularea opiniilor personale, elaborarea argumentelor, formularea de întrebări, elaborarea de texte, realizarea de proiecte ș.a.- compararea unor afirmații din izvoare directe cu unele indirecte și analiza informațiilor obținute
<p>2.4. Recunoașterea asemănărilor și deosebirilor dintre sine și celălalt, dintre persoane și grupuri</p> <ul style="list-style-type: none">- selectarea, pe baza surselor istorice, a asemănărilor și deosebirilor între fapte/evenimente, personalități- stabilirea cu ajutorul organizatorilor grafici a asemănărilor și deosebirilor dintre fapte/evenimente personalități, monumente- redactarea unor texte în care să se evidențieze atitudinea față de fapte/evenimente, personalități din trecut- compararea unor informații reciproce a unor comunități conlocuitoare
<p>2.5. Manifestarea unei atitudini deschise în cazul unor situații prin comunicare</p> <ul style="list-style-type: none">- participarea la dialoguri pe teme istorice, aducând exemple concrete- formularea de întrebări și răspunsuri referitoare la faptele discutate- realizarea în echipe mici a unor povestiri, dialoguri, dramatizări pe teme istorice

3. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante

Clasa a VII-a

3.1. Recunoașterea unor termeni istorici în cadrul unor surse accesibile

- lectura/citirea și analiza unor biografii, texte literare, izvoare scrise din diferite epoci istorice, identificarea/precizarea/evidențierea informațiilor
- alcătuirea și rezolvarea de rebusuri pe teme istorice
- elaborarea unor rapoarte pe baza unor texte istorice
- utilizarea investigației pentru aplicarea, în mod creativ, a cunoștințelor dobândite în situații noi și variate

3.2. Utilizarea surselor documentare

- realizarea unor eseuri/compuneri/schițe/scenarii pornind de la informațiile selectate dintr-o sursă consultată
- căutarea unor articole de presă cu valoare istorică/utilizarea de surse istorice digitale și online
- abordarea unor teme controversate din perspective multiple (de ex. evaluarea rolului comunismului în evoluția societății postbelice)

Conținuturi

Domenii de conținut	Conținuturi*
Instaurarea și consolidarea regimului habsburgic în Transilvania (1690-1867)	<p>Efectele instaurării regimului habsburgic: Diploma Leopoldină, statutul și organizarea administrativ-instituțională a Transilvaniei, populația</p> <p>Mișcarea curuților și înăbușirea ei</p> <p><i>Studii de caz:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Absolutismul luminat, Maria Tereza și Iosif al II-lea ▪ Epoca luminilor și era reformelor ▪ Mari personalități ale culturii maghiare <p>Revoluția din 1848-1849</p> <p><i>Studiu de caz:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aspecte locale legate de revoluția din 1848 <p>De la revoluție la dualism (1849-1867)</p> <p><i>Studii de caz:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Regimul neoabsolutist ▪ Compromisul austro-ungar din 1867
Transilvania în Imperiul Austro-Ungar antebelic (1867-1914)	<p>Cadrul instituțional al dualismului, viața politică și socială.</p> <p><i>Studiu de caz:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Modul de viață <p>Cultura în perioada dualismului.</p> <p><i>Studii de caz:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Instituțiile științifice și culturale. Învățământul. Presa. ▪ Cultura maghiară – cultura europeană
Primul Război Mondial și consecințele lui	<p>Primul Război Mondial.</p> <p><i>Studiu de caz:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Viața pe front și în spatele frontului. Aspecte locale. <p>Conferința de Pace de la Paris.</p> <p><i>Studiu de caz:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tratatul de pace de la Trianon și consecințele sale
Maghiarii în perioada interbelică	<p>Viața socială, economică și politică.</p> <p><i>Studii de caz:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Personalități marcante din perioada interbelică (Kós Károly, Bernády György, Bánffy Miklós, Bethlen György, Mikó Imre, Gyárfás Elemér, Jakabffy Elemér, etc.) ▪ Reforma agrară și societatea maghiară. Mișcarea cooperatistă. <p>Viața culturală. Învățământul, rolul bisericilor și tradițiile populare.</p> <p><i>Studii de caz:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Cultura maghiară în perioada interbelică (Bartók Béla, Kemény János, Tamási Áron, etc.) ▪ Organizații sociale și societăți culturale. Presa în limba maghiară
Perioada celui de al Doilea Război Mondial (1939-1945)	<p>Spațiul central și sud-est european în contextul celui de-al Doilea Război Mondial.</p> <p><i>Studii de caz:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Participarea la război: viața pe front și în spatele frontului. ▪ Soarta evreilor din nordul Transilvaniei. ▪ Războiul în memoria locală.

Domenii de conținut	Conținuturi*
Maghiarii în perioada postbelică (1945-1989)	<p>Transformări economice, sociale și politice în perioada postbelică.</p> <p><i>Studii de caz:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Regiunea Autonomă Maghiară. ▪ Revoluția maghiară din 1956 și influența ei asupra societății din România. <p>Viața culturală și spirituală.</p> <p><i>Studii de caz:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Instituții culturale și de învățământ. Universitatea Bolyai. ▪ Presa scrisă și electronică în limba maghiară. ▪ Ansambluri de dans popular, pelerinajul de la Șumuleu Ciuc, supraviețuirea tradițiilor populare. ▪ Personalități: Márton Áron, Sütő András, Kányádi Sándor
Comunitatea maghiară din România în perioada postcomunistă	<p>Tranziția de la totalitarism la democrație.</p> <p><i>Studii de caz:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Evenimentele din decembrie 1989. ▪ Tensiuni interetnice din martie 1990. ▪ Organizații politice și civice ale maghiarilor. <p>Viața culturală și spirituală.</p> <p><i>Studii de caz:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Învățământ, cultură și societate civilă. ▪ Rolul bisericii și a religiei în comunitatea maghiară contemporană. ▪ Renașterea și păstrarea unor tradiții populare (locale).

*Notă: Conținuturile vor fi abordate din perspectiva competențelor specifice. Activitățile de învățare sugerate oferă o imagine posibilă privind contextele de dobândire a acestor competențe. În funcție de interesele elevilor, de resursele didactice, de elementele de suport pe care le poate oferi școala, profesorul va opta pentru cel puțin un studiu de caz din domeniile de conținut. Studiile de caz reprezintă aprofundări și completări ale temelor, respectiv elemente de conținut distincte.

Sugestii metodologice

Această programă a fost concepută în așa fel, încât să fie un punct de plecare comun pentru toți profesorii care predau această disciplină și de a-i incita în interpretarea și adecvarea acesteia la condițiile specifice în care își desfășoară activitatea.

În vederea valorizării competențelor cheie și asigurării transferabilității la nivelul activității educaționale, se recomandă ca **strategiile didactice** utilizate în predarea disciplinei *Istoria și tradițiile minorității maghiare* să pună accent pe: construcția progresivă a cunoașterii; flexibilitatea abordărilor și parcursul diferențiat; coerență și abordări inter- și transdisciplinare.

Proiectarea activității didactice

Lectura personalizată a programei școlare are scopul de a identifica modalitățile concrete de aplicare a programei școlare la un context educațional specific. Documentele de proiectare a demersului didactic oferă profesorului răspunsuri la următoarele întrebări:

- În ce scop voi face? (sunt identificate, în acest fel, competențe în cadrul respectivei unități de învățare).
- Cum voi face? (sunt determinate activitățile de învățare; activitățile de învățare pot fi selectate dintre exemplele oferite de programa școlară sau pot fi propuse de către fiecare cadru didactic).
- Ce conținuturi voi folosi? (sunt selectate, concretizate și organizate conținuturile).
- Cu ce voi face? (sunt analizate resursele, de exemplu, resurse materiale, inclusiv resurse TIC, de timp, forme de organizare a clasei de elevi).
- Cât s-a realizat? (se stabilesc instrumentele de evaluare care trebuie să evidențieze progresul înregistrat de fiecare elev în raport cu el însuși pe parcursul dobândirii competențelor prevăzute de programă).

Elaborarea planificării calendaristice implică: corelarea competențelor specifice și a conținuturilor, identificarea unităților de învățare, stabilirea succesiunii acestora, alocarea de timp pentru parcurgerea respectivelor unități de învățare.

Prin realizarea proiectelor de unități de învățare, profesorul valorifică deplin contextul educațional în care își desfășoară activitatea. Accentul nu mai cade pe activitatea profesorului ca ofertant de cunoaștere, de a fi singura sursă de informații, ci pe modul în care selectează, organizează/realizează activitățile de învățare prin care elevul va lua parte activ/interactiv la construirea cunoașterii.

Proiectul unei unități de învățare

Unitatea de învățare: **Etnogeneza maghiarilor (cca. 3000 î. Hr. – 895 d. Hr.)**

Număr de ore alocate: 5 ore

Detalii de conținut	Comp. spec.	Activități de învățare	Resurse	Evaluare
Formarea poporului și a limbii maghiare: <i>Tradiție și știința istorică despre etnogeneza maghiară.</i> <i>Spațiul geografic și perioada istorică a formării poporului maghiar.</i>	1.1	- aranjarea unei succesiuni de enunțuri după ordinea cronologică de desfășurare a evenimentelor	Manualul, caiet, ilustrații, texte cu conținut istoric (Legende istorice), fișe de lucru	- Observarea sistematică a comportamentului elevului față de activitatea școlară - autoevaluare
	2.1	- participarea la jocuri de rol/dramatizări ale unor povestiri și legende istorice cunoscute		
	2.3	- derularea unor proiecte interdisciplinare (cu interconectări geografice, limba și literatura maghiară și română)		
	3.2	- extragerea informațiilor esențiale dintr-un text cu conținut istoric - repovestirea unor legende și povestiri istorice		
Migrația triburilor maghiare înainte de 895: <i>Principalele cauze și direcții ale migrării</i> <i>Contacte cu popoarele învecinate</i>	1.1	- alcătuirea și prezentarea unei axe a timpului pe care să se reprezinte cronologic evenimente și/sau personalități din istoria maghiară	Manualul, caiet, ilustrații, hartă istorică și geografică, Fișe de lucru	- fișe de activitate independentă - testul de evaluare - hartă tematică
	1.2	- compararea caracteristicilor schimbărilor modului de viață în diferite perioade		
	1.3	- studierea și localizarea pe harta fizică/digitală a Europei a unor locuri/zone de importanță istorică (principalele direcții ale migrării, locul bătrânilor)		
	2.3	- identificarea influențelor mediului asupra felului materialelor de construcții, materiile prime folosite la confecționarea vestimentației, culturi agricole și creșterea animalelor - citirea unor lecturi istorice și povestirea faptelor istorice prezentate		
Modul de viață materială și spirituală înainte de descălecat: <i>Viața seminomadă și cea sedentară</i>	1.1	- compararea caracteristicilor schimbărilor modului de viață în diferite perioade (pin proiecte)	- texte istorice și literare, prezentări PowerPoint, planșe, imagini, secvențe din filme istorice și documentare	- probe orale - chestionar - portofoliul elevilor
	1.3	- identificarea influențelor mediului asupra felului materialelor de construcții, materiile prime folosite la confecționarea vestimentației, culturi agricole și creșterea animalelor		
	2.2	- valorificarea informațiilor dobândite prin vizite la muzee, case memoriale, situri arheologice - lectura unor texte care ilustrează modul de viață material și spiritual a poporului maghiar (ocupații, locuințe, obiceiuri)		

Strategii didactice recomandate pentru dezvoltarea competențelor

În timpul orelor este recomandată studierea și interpretarea surselor istorice scrise, respectiv audio-vizuale accesibile în biblioteci, Internet, sau chiar acasă. Astfel elevii pot descoperi singuri sau în colaborare cu colegii lor unele aspecte sau să formuleze concluzii relevante (metode recomandate: prelegerea, dezbateră, brainstormingul, mozaicul, pălăriile gânditoare, proiecte, elaborarea de eseuri, investigarea unor fapte/evenimente, studii de caz, etc.).

Această programă școlară asigură și cadrul pentru istorie locală, care poate fi integrată în cadrul unor proiecte desfășurate în timpul anului școlar în formă individuală sau în grup, sub coordonarea profesorului. Se poate organiza de exemplu un proiect cu titlul *Vreau să știu despre localitatea mea*, în cadrul căruia elevii clasei a VII-a au posibilitatea să realizeze interviuri cu vârstnicii din localitate pe o anumită tematică, de exemplu despre munca în colectiv, sau despre sistematizarea satelor.

Oferta altor *activități de învățare* decât cele care însoțesc competențele are rolul de a asigura o procedură mai variantă pentru dezvoltarea competențelor.

a. Localizarea în timp și în spațiu a evenimentelor istorice studiate

Pentru competența specifică *ordonarea cronologică a unor evenimente din viața poporului, a faptelor prezentate într-o situație de învățare*, activitatea de învățare *analiza izvoarelor scrise succesive referitoare la activitatea legislativă regală din Epoca Medievală* se poate utiliza lectura unui text cu creionul în mână, prin intermediul căreia elevii evidențiază datele din text, după care le trec în caiete, pe axa timpului.

Alte metode și activități propuse pentru dezvoltarea competențelor specifice:

- *Utilizarea izvoarelor istorice, a pozelor, vizualizare filmelor, a rezultatelor cercetărilor arheologice și a textelor narrative despre istoria maghiarilor; elaborarea unor rapoarte și schițe de către elevi, despre conținutul acestora;*
- *Interpretarea unor izvoare istorice simple, contemporane și tragerea unor concluzii;*
- *Învățare din mituri și legende: de exemplu cerbul fermecat, legământul de sânge;*
- *Desenarea unor hărți și prezentarea principalelor direcții ale migrării maghiarilor;*
- *Alcătuirea de axe cronologice privind succesiunea unor evenimente/procese istorice;*
- *Efectuarea unor calcule periodice pe baza datelor scrise pe axa timpului;*
- *Prezentarea principalelor localități istorice pe harta contemporană (Verecke, Buda, Visegrád). Utilizarea unor hărți oarbe.*

b. Cooperarea cu ceilalți în cadrul diferitelor situații de învățare și în activități extrașcolare

Realizarea proiectelor, posterelor sau afișelor poate fi facilitată prin enunțarea unor criterii de apreciere, de la elementele de conținut la cele estetice. În același timp, sunt valorizate contribuția fiecăruia dintre membrii echipei la obținerea rezultatului, precum și aptitudinile individuale ale fiecăruia. De exemplu, un poster se poate evalua pe baza unor criterii precum: *prezența elementelor de conținut istoric folosite adecvat*, contribuția individuală la realizarea posterului, aspectul estetic.

Pentru dezvoltarea competenței specifice *relaționare pozitivă, în grupuri mici, pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru* activitatea de învățare *implicarea, la nivel de clasă, școală sau la nivelul comunității locale, în proiecte simple în privința comemorării evenimentelor istorice legate de localitate/sau din zone apropiate* se pot organiza vizite tematice la muzeele din localitate sau din orașele apropiate, după care se pot elabora proiecte cu titlul *Care a fost obiectul meu preferat la expoziție*. Tot la aceste activități pot fi valorizate și concursurile de tipul *Cine știe câștigă* cu ocazia zile de 15 martie, sau a diferitelor sărbători specifice maghiarilor din România. De exemplu, ziua de 13 noiembrie este ziua limbii maghiare în România.

Următoarele metode pot fi folosite prin împărțirea elevilor pe grupe:

- *Organizatori grafici; de exemplu folosirea diagramei Venn-Euler, care este o metodă grafică ce poate fi utilizată în activitățile de învățare. Este o metodă eficientă în formarea capacităților copiilor de a compara două evenimente, procese, noțiuni, personalități, – scopul lor este să evidențieze asemănări, deosebiri și elemente comune, în cazul a două concepte, personaje sau evenimente istorice. Această metodă permite ca în orice etapă a unei lecții, să fie realizate comparații între personaje, întâmplări, obiecte, evenimente, idei, concepte. O diagramă Venn este formată din două cercuri mari care se suprapun parțial. Se cere elevilor să construiască o asemenea diagramă completând în perechi-grupe sau individual.*
- *Lectura unor texte cu creionul în mână și revenirea pe text;*
- *Metoda soarele ideilor/religiilor. Soarele ideilor este o metodă care se poate aplica de exemplu la lecția, *Viața spirituală de dinainte și după descălecat*” pentru a evidenția caracteristicile șamanismului și cele ale creștinismului.*

- *Jocul de rol. Prezentarea celor mai cunoscute situații/întâmplări istorice (de exemplu liturghia de încoronare a regilor, prezentarea celor 12 puncte, discuțiile în jurul compromisului austro-ungar).*
- *Învățare dirijată cu ajutorul fișelor de lucru.*

Alte activități propuse pentru dezvoltarea competențelor:

- *Caracterizarea unor personaje istorice (ca de exemplu al lui: Árpád, Szent István, Báthory István, Bocskai István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Széchenyi István, Wesselényi Miklós, Márton Áron).*
- *Desenarea unor obiecte (de exemplu a insinelor/blazoanelor regești, a unor poduri renumite) și hărți (de exemplu despre bătălia de la Muhi, Belgrad sau de la Mohács)*
- *Studierea unor texte istorice și explicarea cauzei diferențelor în modalitatea prezentării faptelor/personajelor.*
- *Elaborarea jurnalului (sau descrierea unei zile din jurnal) a regelui Szent István (elevii vor realiza un jurnal de circa 10–15 rânduri în care vor prezenta: personalitatea regelui, calitățile sale fizice și psihice, principalele realizări).*
- *Metoda atelierul de scriere; Atelierul de scriere este o metodă pentru stimularea creativității și imaginației elevilor. Avantajele sunt numeroase și vizează formarea unor competențe specifice precum: înțelegerea aprofundată a unui context istoric prin stimularea creativității și imaginației elevilor, exprimarea de opinii utilizând limbajul istoric, construirea de afirmații pe baza surselor și formularea de concluzii relative la sursele istorice, descoperirea în sursele de informare a perspectivelor multiple asupra evenimentelor și proceselor istorice, exprimarea de opinii despre personaje și evenimente istorice. De exemplu: Sunteți soldat în bătălia de la Mohács și veți redacta o scrisoare către iubita voastră, pornind de la documentele pe care le aveți la dispoziție (descrierea lui Brodarics István).*

c. Explorarea unei varietăți de surse istorice pentru a explica fapte și evenimente relevante pentru istoria minorității maghiare

Identificarea/extragerea și interpretarea informațiilor esențiale din izvorul istoric studiat contribuie pe de o parte la o mai bună înțelegere ale particularităților contextului istoric dintr-o anumită perioadă, iar pe de altă parte ajută la dezvoltarea capacității elevilor de a înțelege textul lecturat și a forma o opinie sau un argument rațional.

Alte activități propuse pentru dezvoltarea competențelor specifice:

- *Elaborarea unor rapoarte pe baza unor texte istorice! Este o metodă pentru stimularea creativității și imaginației elevilor pentru înțelegerea cât mai profundă a izvoarelor istorice.*
- *Metoda cubului; metoda cubului presupune explorarea unui subiect, a unei situații din mai multe perspective, permițând abordarea complexă și integratoare a unei teme. Sunt recomandate următoarele etape: 1. Realizarea unui cub pe ale cărui fețe sunt scrise cuvintele: descrie, compară, analizează, asociază, aplică, argumentează. 2. Anunțarea subiectului pus în discuție. 3. Împărțirea clasei în 6 grupe, fiecare dintre ele examinând tema din perspectiva cerinței de pe una din fețele cubului. Distribuirea perspectivelor se poate face aleator; fiecare grupă rostogolește cubul și primește ca sarcină de lucru perspectiva care pică cu fața în sus. Chiar profesorul poate atribui fiecărui grup o perspectivă. 4. Redactarea finală și împărțirea ei celorlalte grupe. 5. Afișarea formei finale pe tablă sau pe pereții clasei.*
- *Diferențierea între mit/legendă și realitate cu ajutorul profesorului. Descrierea unor situații istorice, a cauzelor și efectelor deciziei personajelor istorice. (De exemplu: faptele marilor principii ai Transilvaniei).*
- *Prezentarea unei cetăți al Regatului Maghiar din Evul Mediu din perspectiva unui ghid.*
- *Culegerea și povestirea întâmplărilor despre regele Szent László.*
- *Elaborarea unui tabel despre cauzele interne și externe ale destrămării Regatului Maghiar din Evul Mediu.*

Pentru dezvoltarea fiecărei competențe este recomandată integrarea în procesul de predare-învățare-evaluare a resurselor care se găsesc pe Internet (ex. materiale audio-video, hărți și filme didactice animate, desene animate cu caracter educațional, platforme interactive, etc.) și utilizarea T.I.C. și multimedia (prezentări cu ajutorul softurilor/programelor dedicate, creare de conținuturi audio/video cu ajutorul telefoanelor inteligente și aplicațiilor IT, teste online, etc.)

Evaluarea

Evaluarea, alături de predare și învățare, reprezintă o componentă esențială în procesul de învățământ. O programă școlară concepută pe baza dezvoltării competențelor presupune și reconceptuarea evaluării din punct de vedere al competențelor.

Din această perspectivă se recomandă ca metodele de evaluare utilizate (de ex. teste docimologice, referate, realizarea și prezentarea unor proiecte, interviuri, filmulețe, portofolii etc.) să asigure verificarea ansamblului de competențe dobândite pe parcursul studierii disciplinei.

Combinarea instrumentelor de evaluare scrisă cu cele de evaluare orală, cu metodele complementare de evaluare vor asigura realizarea unei imagini globale a competențelor dobândite. Scopul comun, de care trebuie să țină cont cadrele didactice este cel de dezvoltare a capacității de autoevaluare la elevi, concomitent cu schimbarea viziunii asupra rolului evaluării, cel de ameliorare și corectare mai mult decât de sancționare. Pentru evaluarea elevilor, pe lângă metodele tradiționale se recomandă următoarele metode alternative: *portofoliul*, *proiectul*, *observarea sistematică a elevului*, *referatul*, *studiul de caz*, *interviul* și *autoevaluarea*.

Portofoliul este metoda de evaluare care se poate folosi pe parcursul întregului an școlar. Prin această metodă se pot urmări performanțele școlare ale elevilor obținute în urma unor activități la care se folosesc metodele și tehnicile uzuale de evaluare: probele scrise, observația sistematică, proiectul, autoevaluarea, schițe, etc. Este o modalitate eficientă de comunicare a rezultatelor școlare și a progreselor înregistrate de elev, ușurând astfel urmărirea evoluției elevului de la un semestru la altul.

Proiectul ca metodă de lucru și de evaluare, reprezintă o alternativă eficientă de a îmbina munca în grup și munca individuală, și este rezultatul unei perioade mai îndelungate. Atât elaborarea, cât și prezentarea proiectului poate contribui la dezvoltarea unor competențe de selectare și ordonare a informațiilor, de colaborare sau de comunicare.

Autoevaluarea îi responsabilizează pe elevi și în bună măsură contribuie la autocunoașterea lor. Autoevaluarea trebuie pregătită treptat, de la autoevaluare dirijată, la evaluarea reciprocă în perechi și până la autocorectarea responsabilă.

Referatul cu temă dată, ca metodă de evaluare este utilă în vederea verificării capacității de documentare, de a utiliza sursele de informare și de însușirea nivelului deprinderilor muncii intelectuale și științifice. Metoda este eficientă după o prealabilă pregătire, și se recomandă folosirea ei în clasa a VII-a.

Grup de lucru

Nagy Gabriella	Ministerul Educației Naționale
dr. Nagy Robert-Miklós	Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
dr. Toth Szilárd	Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Sipos István	Inspectoratul Școlar Județean Harghita
László László	Colegiul Național „Sylvania”, Zalău
Novák Károly-István	Liceul Pedagogic „Benedek Elek”, Odorheiu Secuiesc
dr. Váradi Éva-Andrea	Liceul Teoretic „Báthory István”, Cluj-Napoca
Wolf Ágnes-Kinga	Liceul Teoretic „Báthory István”, Cluj-Napoca